

0.171.20.
67.99(2)01
K65
PROLETARIJJEZ BƏD MU VƏLIŞ, ƏTUVTÇƏİ

KONSTITUCIJA (OSNOVNƏJ ZAKON)

SOVETSKƏJ

SOCIALİSTİÇESKƏJ

RESPUBLİKAEZ

SOJUZLƏN

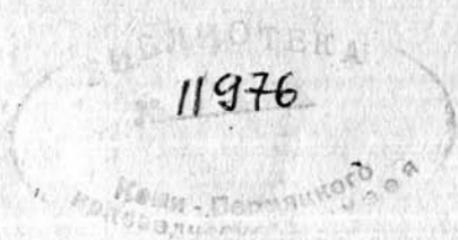
SSR SOJUZLƏN KONSTITUCIJA PROJEK, KƏDA
PREDSTAVITƏMA SSR SOJUZ CIK
KONSTITUCIÖNNƏJ KOMİŞSIJAƏN
DA ODOBRIƏMA SSR SOJUZ CIK
PREZİDIUMƏN SOVETTEZ
VŞESOJUZNƏJ SJEZD VƏLƏN
VIŞƏTNE PƏRTƏM PONDƏ

K O M I G I Z

1 9 3 6

K U D B M K A R

PROLETARIJJEZ BƏD MU VƏLIŞ, ƏTUVTÇƏ!

Редактировали: *Щукин А. М., Нефедьев С. Г.*
Техредактор—корректор *И. Радостев*

Окляг № 392.

Заказ № 828.

Тираж 1500.

Сдано в набор 21/VII—36 г. Подписано к печати 1/IX-36 г. Формат бумаги 62 X 94 1/16. Печатных листов 2. В 1 п. л. 32000 т. з.

НКМП п. Кудымкар, тип. „Свердполиграфтреста“

SSR SOJUZ KONSTITUCIJA JBLIŞ

SSR SOJUZ CENTRALNƏJ ISPOLNİTELNƏJ KOMİTET PREZİDIUMLƏN POSTANOVLENŇO

Konstitucionnəj Komışsija Preşedatellis jort
Stalınliş SSSR Konstitucija proekt jbliş doklad kьv-
zəm vərn SSR Sojuz CIK-lən Prezidium postanov-
lajtə:

1. Odobritnь SSR Sojuz Konstitucija proekt,
kəda predstavitəm SSR Sojuz CIK Konstitucionnəj
Komışsijaən.
2. SSR Sojuz Konstitucija projekt vizətəm pon-
da çukərtnь sovettezliş Vşesojuznəj sjezd.
3. Sovettezliş Vşesojuznəj sjezd çukərtan srok
ustanovitnь 1936 godə nojavr 25 lunə.
4. SSR Sojuz Konstitucija proekt publikujtnь
vşenarodnəj obsuzdeŇno ponda.

SSR Sojuz Centralnəj Ispolnitelnəj Komitetlən
Predşedatəl: M. KALININ

SSR Sojuz Centralnəj Ispolnitelnəj Komitetlən
Şekretarliş O. I.: I. UNSLIXT.

**SSR SOJUZLƏN KONSTITUCIJA PROEKT, KƏDA
PREDSTAVITƏMA SSR SOJUZ CIK
KONSTITUCIONNƏJ KOMIŞSIJAƏN
DA ODOBKITƏMA SSR SOJUZ CIK
PREZIDIUMƏN SOVETTEZ
VŞESOJUZNƏJ SJEZD VBLBN
VIZƏTNY PƏRTƏM PONDA.**

KONSTITUCIJA (OSNOVNƏJ ZAKON)

SOVETSKƏJ
SOCIALISTIÇESKƏJ
RESPUBLIKA EZ
SOJUZLƏN

50925

C. № 17/25
19 29
X 367.

1932
22 SEP
II

Glava I

OBSESTVENNƏJ USTROJSTVO

Statja 1. Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaezlən Sojuz em socialistiçeskəj gosudarstvo raboçəjjezlən da kreşşanalən.

Statja 2. SSSR-liş poliçiçeskəj osnovasə sostavlaj-təň uzališsez deputattezlən Sovettez, kədnija bədmisə da vənşalisə pomessikkezliş da kapitalissezliş vlašť çap-kəm da proletariat diktatura zavojujtəm rezul'tatən.

Statja 3. SSSR-yn bədəs vlašť prinadlezitə gor-diş da derevnaiş uzališsezlə, uzališsez deputattezlən So-vettezlə.

Statja 4. SSSR-liş əkonomiçeskəj osnova sostav-lajtəň xozajstvolən socialistiçeskəj şis'tema da socia-listiçeskəj sobstvennoşt, proizvodstvo orudijaez da sred-stvaez vələ, kədnija utverditçisə kapitalistiçeskəj xozaj-stvo şis'tema likvidirujtəmşən, proizvodstvo orudijaez da sredstvaez vələ çəstnəj sobstvennoşt otmeni-təmşən da mortən mortəs əksploatacija uniçtozi-təmşən.

Statja 5. SSSR-yn socialistiçeskəj sobstvennoşt imejtə libo gosudarstvennəj sobstvennoşt forma (bədəs oçirlən dostojanno), libo kooperativno-kolxoznəj sob-stvennoşt forma (torja kolxozzezlən sobstvennoşt, koo-perativnəj objedinənoezlən sobstvennoşt).

Statja 6. Mu, sələn ɳedraez, va, vər, zavoddez, fabrikəez, saxtaez, rudnikkez, zelezno-doroznəj, vodnəj da vozdušnəj transtport, bankkez, şvjaz sredstvaez, gosudarstvoən organizujtəm gərış predprijatijaez (sov-xozzez, masinotraktornəj stancijaez i siž oç.), a siž-zə

osnovnəj zblisnəj fond goroddez'n da promyslennəj punkttez'n loənb gosudarstvennəj sobstvennoštən, mədnəz-kə sunb, vbdəs narodlən dostojənoən.

Statja 7. Kolxozdez'n da kooperativnəj organizacijəz'n obsestvennəj predprijatijəz'n b lovja da nelovja inventarən, sija produkcijəb, kədə kerənb kolxozdez da kooperativnəj organizacijəz, siz-zə kbz i nblən obsestvennəj postrojkaez sostavljətənb kolxozdezliš da kooperativnəj organizacijəzliš obsestvennəj, socialističeskəj sobstvennošt.

Vbd kolxoznəj dvor imejtə aslas polzovanənoənb nbləzbt priusədebnəj mu učastok da priusədebnəj učastok vblənb aslas sobstvennoštənb podsobnəj xozajstvo, olan kerku, produktivnəj poda, pətkaez da posnit šel'skoxozajstvennəj inventar — šel'skoxozajstvennəj artel ustav šərti.

Statja 8. Mu, kədə zənimajtənb kolxozdez, zakreplajtčə nb saje sroktəm polzovanənoə, mədnəz-kə sunb — vek kezə.

Statja 9. Ordčən xozajstvo socialističeskəj sisteməkət, kədə javljajtčə SSSR-ənb xozajstvo gospodstvujtan formaən, zakonən dopuskajtčə jedinoličnəj kreššanalən da kustarrezlən posnitik častnəj xozajstvo, kədə nuətčə aslanb trudən, jəz trud əksploatacijətəg.

Statja 10. Grazdanalən ličnəj sobstvennošt aslanb trudovəj doxoddez da sverezənoez vblə, olan kerku vblə da podsobnəj gort xozajstvo vblə, gort xozajstvo predmettez da obixod vblə, a siz-zə i ličnəj potrebləno da udobstvo predmettez vblə — oxranajtčə zakonən.

Statja 11. SSSR-lən xozajstvennəj olanb opredəljajtčə da indətčə gosudarstvennəj narodno-xozajstvennəj planən obsestvennəj bogatstvo sodtan interessez'n, uzališsezliš materialnəj da kulturnəj uroven neuklon-

nəja ləbtan intəressezbn, SSSR-liş nəzavişiməşt krepitan da sblış ovoronospobnoşt vbnşətan intəressezbn.

Statja 12. SSSR-yn trud loə vbd trudosposobnəj grazdəninlən objazannəştən princip şərti: „kin oz uzav, sija oz şoj“.

SSSR-yn osussestvəljətcə socializmlən princip: „vbd mortşən sş spobnoşt şərti, vbd mortlə — sş trud şərti“.

Glava II

GOSUDARSTVENNƏJ USTROJSTVO

Statja 13. Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublika-ezlən Sojuz em sojuznəj gosudarstvo, kədə obrazujtisə dobrovolnəj objedinenno osnova vbn ravnopravnəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaez:

Roşijskəj Sovetskəj Federativnəj Socialistiçeskəj Respublika,

Ukrainskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublika,

Belorusskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublika,

Azerbajdzanskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublika,

Gruzinskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublika,

Armjanskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublika,

Turkmenskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublika,

Uzbekskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublika,

Tadziksəkəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublika,

Kazaxskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublika,

Kirgizskəj Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublika.

Statja 14. Sovetskəj Socialistiçeskəj Respublikaez Sojuz, sş vbsəj vlašť organnez da gosudarstvennəj upravlenno organnez nuətəmə podlezitəny:

a) mezdunarədnəj snosennoezbn Sojuzlən predstavitelstvo, mədik gosudarstvoezkət dogovorrez kerəm da nija ratifikacija;

- b) vojna da mir voprossez;
- c) SSSR sostava viļ respublikaez primitām;
- č) SSSR Konstitucija ispolņeņņo zārņn kontrol da sojuznāj respublikaezliš Konstitucijaez SSSR Konstitucija šarti lāšalāmsā ovespečitām;
- e) Sojuznāj respublikaez kolasņn granicaez vezāmezsā utverditām;
- d) SSSR obozona organizujtām da SSSP pašta vьdās vooruzonnāj vьnnezān veškātlām;
- d) gosudarstvennāj monopolija osnova vьlņn vņesnāj trgovla;
- e) gosudarstvennāj bezopasnošt oxraņajtām;
- ə) SSSR narodno-xozajstvennāj plannez ustanovitām;
- f) SSSR jedināj gosudarstvennāj vjudzet, a siž-zə naloggez da doxoddez, kādnija postupajtānъ sojuznāj, respublikanskāj da mestnāj vjudzet obrazujtām vьlā, utverzdajtām;
- g) ovsesojuznāj značeņņoa—promьslennāj i šel-skoxozajstvennāj učeždeņņoezān da predprijatijaezān, bankkezān, a siž-zə torgujtan predprijatijaezān upravļajtām;
- i) transportān da švjazān upravļajtām;
- j) deneznāj da kreditnāj šisťemaēn veškātlām;
- k) imussestvo gosudarstvennāj straxovāņņo organizujtām;
- l) zajommez zaklučajtām da predostavļajtām;
- l) zemlepolzovāņņo osnovnāj 'načaloez ustanovitām, a siž-zə vārrezān, vaezān da ņdraezān polzovāņņo ustanovitām;
- m) zdravooxraņeņņo da prosvessenņo oblašťān osnovnāj načaloez ustanovitām;
- n) narodnoxozajstvennāj učet jedināj šisťema organizujtām;
- ņ) trud jьliš zakonodatelstvo osnovaez ustanovitām;

- o) sudoustrojstvo^o da sudoproizodstvo jъliъ zakonodatelstvo; ugolovnej da grazdanskaj kodekssez;
- p) sojuznej grazdanstvo jъliъ zakonnez; inostranec^o cez pravaez jъliъ zakonnez;
- r) amništija jъliъ obsesojuznej akttez izdavajtam.

Statja 15. Sojuznej respublikaezlъn suverenitet ograničitъm toko nija predellezъn, kъdna ukazannajъs SSSR Konstitucija 14 statjaъn. Ena predellez sajъn bъd Sojuznej respublika gosudarstvennej vlaštsъ osussestvlajta samostojafelnaja. SSSR oxraņajta sojuznej respublikaezliъ suverennaj pravaez.

Statja 16. Bъd Sojuznej respublika imejta assis Konstitucija, kъda učitъvajta respublikaliъ osobennosttez da kъda bъdsъn stroitъm SSSR Konstitucija ŗarti.

Statja 17. Bъd Sojuznej respublika sajъn soxraņajtcъ pravo svobodnaja p e t n ъ SSSR-iъ.

Statja 18. Sojuznej respublikaezlъn territorija oz vermъ lonъ vezъm nъ soglaŗotъg.

Statja 19. SSSR-lъn zakonnez bъdъs sojuznej respublikaez territorija vъlъn imejtъnъ ѳtkod vъn.

Statja 20. Loas-kъ Sojuznej respublika zakonlъn obsesojuznej zakonkъt rasxozdenno, dejstvujta obsesojuznej zakon.

Statja 21. SSSR-iъ grazdanalъ ustanavlivajtcъ jedinej sojuznej grazdanstvo.

Sojuznej respublikaiъ bъd grazdanin javlajtcъ SSSR grazdaninъn.

Statja 22. Roŗijskaj Sovetskaj Federativnej Sociališticeskaj Respublika sulalъ krajjeziъ: Azovo-Černomorskaj, Dalņe-Vostočnej, Zapadno-ŗibirskaj, Krasnojarskaj, ŗeverokavkazskajis; oblaštteziъ: Voronezskaj, Vostočno-ŗibirskaj, Gorkovskaj, Zapadnej, Ivanovskaj, Kalininskaj, Kirovskaj, Kujbъsevskaj, Kurskaj, Leningradskaj, Moskovskaj, Omskaj, Orenburgskaj, Saratovskaj,

Sverdlovskaj, Severnaja, Stalingradskaj, Čelabinskaj, Jaroslavskaj; avtonomnaja sovetskaja socialističeskaja respublikaeziš: Tatarskaj, Baskirskaj, Dagestanskaj, Burjat-Mongolskaj, Kavardino-Balkarskaj, Kalmyčskaj, Karelskaj, Komi, Krjmskaj, Marijskaj, Mordovskaj, Povolžjois Nemeccezlən, Severo-Ošetinskaj, Udmurtskaj, Čeceno-Inguskaj, Čuvasskaj, Jakutskaj; avtonomnaja oblaštteziš: Adžejskaj, Jevrejskaj, Karačajevskaj, Ojrotskaj, Xakasskaj, Čerkesskaj.

Statja 23. Ukrainskaj Sovetskaj Socialističeskaj Respublika sulalə oblaštteziš: Vinnickaj, Dnepropetrovskaj, Doneckaj, Kievskaj, Odesskaj, Xarkovskaj, Černigovskaj da Moldavskaj Avtonomnaja Sovetskaja Socialističeskaja Respublikaiz.

Statja 24. Azerbajdzanskaj Sovetskaj Socialističeskaj Respublikaen sulaləny: Naxičevanskaj Avtonomnaja Sovetskaja Socialističeskaja Respublika da Nagorno-Karabaxskaj avtonomnaja oblašt.

Statja 25. Gruzinskaj Sovetskaj Socialističeskaj Respublikaen sulaləny: Abxazskaj ASSR, Adzarskaj ASSR, Jugo-Ošetinskaj avtonomnaja oblašt.

Statja 26. Uzbekskaj Sovetskaj Socialističeskaj Respublikaen sulalə Kara-Kalpakskaj ASSR.

Statja 27. Tadžikskaj Sovetskaj Socialističeskaj Respublikaen sulalə Gorno-Badaxsanskaj avtonomnaja oblašt.

Statja 28. Kazaxskaj Sovetskaj Socialističeskaj Respublika sulalə oblaštteziš: Aktubinskaj, Alma-Atinskaj, Vostočno-Kazaxstanskaj, Zapadno-Kazaxstanskaj, Karagandinskaj, Juzno-Kazaxstanskaj.

Statja 29. Armjanskaj SSR, Belorusskaj SSR, Turkmenskaj SSR da Kirgizskaj SSR oza imejta aslanys sostavən avtonomnaja respublikaez, siz-zə i krajjez da oblašttez.

Glava III

SOVETSKƏJ SOCIALISTIČESKƏJ RESPUBLIKAEZ SOJUZBN GOSUDARSTVENNƏJ VLAŠTLƏN VBSƏJ ORGANNEZ

Statja 30. SSSR-yn gosudarstvennəj vlašť vbsəj organən loə SSSR-lən Verxovnəj Sovet.

Statja 31. SSSR Verxovnəj Sovet osussestvlajtə vbdəs pravəez, kədnija prisvoitəməš Sovetskəj Socialističeskəj Respublikaez Sojuzlə Konstitucija 14 statja šərti, siz kəz, Konstitucija šərti, nija oz pyrə SSSR Verxovnəj Sovetlə podotčotnəj SSSR organnez kompetencijə: SSSR Verxovnəj Sovet prezidium, SSSR Narodnəj Komissarrez Sovet da SSSR Narodnəj Komissariattez.

Statja 32. SSSR-yn zakonodatelnəj vlašť osussestvlajtčə toko SSSR Verxovnəj Sovetən.

Statja 33. SSSR Verxovnəj Sovet sulalə kək palatış: Sojuz Sovetiš da Nacionalnošttez Sovetiš.

Statja 34. Sojuzlən Sovet vərjiššə SSSR grazdanaən norma šərti: 300 tšəca našelenno vlə ətik deputat.

Statja 35. Nacionalnošttezlən Sovet sostavljatčə deputatteziš, kədnija vbdəljatčənb sojuznəj da avtonomnəj respublikaez Verxovnəj Sovettezən da avtonomnəj ovləštteziš uzališšez deputattez Sovettezən: 10 deputatən vbd sojuznəj respublikaiš, 5 deputatən vbd avtonomnəj respublikaiš da kək deputatən vbd avtonomnəj ovləštiš.

Statja 36. SSSR Verxovnəj Sovet vərjiššə srokən nöl god kezə.

Statja 37. SSSR Verxovnəj Sovetlən kəknan palatəb: Sojuzlən Sovet i Nacionalnošttezlən Sovet ətkod pravəəš.

Statja 38. Sojuz Sovetlə da Nacionalnoşttez Sovetlə ətməmdəən şetşə zakonodatəlnej iniciativa.

Statja 39. Zakonьs İddişşə utverđitəmən, primitəm-kə sija SSSR Verxovnej Sovet kьknan palataən kaznejnas prostoj bolşinstvoən.

Statja 40. Zakonnez, kədna primitəmaş SSSR Verxovnej Sovetən, publikujtçəнь SSSR Verxovnej Sovet Prezidiumiş predşedatəl da şekretar podpişsezən.

Statja 41. Sojuz Sovetlən da Nacionalnoşttez Sovetlən şeşşijaez pondətçəнь i pədnəşşəнь etik kədə.

Statja 42. Sojuz Sovet bərjə Sojuz Sovetə predşedatələs da sьlə kьk zameştiteləs.

Statja 43. Nacionalnoşttez Sovet bərjə Nacionalnoşttez Sovetə predşedatələs da sьlə kьk zameştiteləs.

Statja 44. Sojuz Sovetiş da Nacionalnoşttez Sovetiş predşedatellez veşkətləнь sootvetstvujussəj palataeziş zəşedanņoezən da vedajtəнь нь vnutrenņej raspordokən.

Statja 45. SSSR Verxovnej Sovetlən kьknan palataliş ətlasa zəşedanņoez nuətəнь oçerednəja Sojuz Sovetiş da Nacionalnoşttez Sovetiş predşedatellez.

Statja 46. SSSR Verxovnej Sovetlən şeşşijaez korşəнь SSSR Verxovnej Sovet Prezidiumən godnas kьkiş.

Vneçerednej şeşşijaez korşəнь SSSR Verxovnej Sovet Prezidiumən sь vizətəm şərti libo Sojuznej respublikaeziş etik respublika trebovanņo şərti.

Statja 47. Loas-kə Sojuz Sovet da Nacionalnoşttez Sovet kolasьn raznoglaşija, voprosьs şetşə soglaşitelnej komişşija razreşenņo vьlə, kədə organizujtəm paritetnej naçaloez vьльn. Oz-kə lok soglaşitelnej komişşijaş soglasnej reşenņoe, libo eta reşenņoeş oz-kə udovletvorjajt kədə-kə ət palatasə, sek voprosьs vizətşə palataezьn mədrəv. Kьz kьknan palataьslən soglasnej reşenņoeş oz lo, SSSR Verxovnej Sovetlən Prezidium

SSSR Verxovnəj Sovetsə lezə da naznačajtə viļ vьborrez.

Statja 48. SSSR Verxovnəj Sovet vərjə kьknan palataiš ətlasa zašedanno vьln SSSR Verxovnəj Sovetliš Prezidium: SSSR Verxovnəj Sovet Prezidium predšedatėləš, sьlə ŋol zameštiteləš, Prezidium šekretarəš da Prezidium 31 členəš.

SSSR Verxovnəj Sovetlən Prezidium podotčotnəj vьdəs aslas dejatəlnoštьn SSSR Verxovnəj Sovetlə.

Statja 49. SSSR Verxovnəj Sovetlən Prezidium:

a) əktə SSSR Verxovnəj Sovetliš šeššijaez;

b) dejtstvujtan zakonnezliš šetə tolkovaŋno sootvetstvujussəj ukazzez ležəmən;

c) SSSR Konštucijaiš 47 statja šərti lezə SSSR Verxovnəj Sovetəs da naznačajtə viļ vьborrez;

č) kerə všenarodnəj juašəm (referendum) aslas iniciatıva šərti lıbo sojuznəj respublikaeziš ətik respublikalən trebovaŋno šərti;

e) otmenəjtə SSSR Narodnəj Komissarrez Sovetliš da Respublikaeziš Narodnəj Komissarrez Sovettezliš postanovlenŋoez da rasporjazenŋoez, ozə-kə nija sootvetstvujtə zakonlə;

d) SSSR Verxovnəj Sovetlən šeššijaez kolasьn, Narodnəj komissarrez Sovetlən predšedatəl predstavlenŋo šərti, osvobodajtə dolznoštis da naznačajtə SSSR torja Narodnəj Komissarrezəs, kəda sьvəryn šetšə SSSR Verxovnəj Sovet utverzdenŋo vьlə;

d) nagrazdajtə SSSR orđennezən;

e) osussestvləjtə pomilovaŋno pravo;

ə) naznačajtə da vezə SSSR vooruzonnəj vьpnezliš vьssəj komandovaŋno;

f) SSSR Verxovnəj Sovet šeššijaez kolassa kadə oьjavlajtə vojna sostojaŋno, loas-kə SSSR vьlə vojennəj napadenŋo;

g) oьjavljatə oьsəjə i častičnəj mobilizacija;

i) ratificirujtə mezdunarodnəj dogovorrez;

j) naznačajtə da vər korə inostrannəj gosudarstoezьn SSSR-liš polnomočnəj predstaviteľlezəs;

k) priņimajtə inostrannəj gosudarstvoezis diplomatičeskəj predstaviteľlezis akkreditovaņņo.

Statja 50. Sojuz Sovet da Nacinalnošttez Sovet vərjəņь mandatnəj komiššijaez, kədnija proverjajtəņь bьd palatais deputattezlis polnomočijaez.

Mandatnəj komiššija predstavlenņo šərti palataez resajtəņь libo polnomočijaezsə priznajtəņь, libo torja deputattezəs vərjəmsə kašširujtəņь.

Statja 51. SSSR Verxovnəj Sovet naznačajtə, kər sija lьddas kolanaən. šledstvennəj da revizionnəj komiššijaez (ubəj voros kuza.

Bьdəs učrezdeņņoez da dolznostnəj licoez oьjazanəs tьrtəņь etna komiššijaezlis trebovaņņoez i šetavnь nьlə ņeoьxodiməj materiallez da dokumenttez.

Statja 52. SSSR Verxovnəj Sovetlən deputat oz vєr-
mь privlekajtčьņь sudėbnəj otvetstvenoštə libo arestujt-
čьņь SSSR Verxovnəj Sovet soglašotəg, a sija kadə, kər abu SSSR Verxovnəj Sovetlən šėššija,—SSSR Verxovnəj Sovet Prezidiumlən soglašotəg.

Statja 53. Polnomočijaez čulaləm vəgьņ libo SSSR Verxovnəj Sovet dosročnəja ležəm vəgьņ SSSR Verxovnəj Sovet Prezidium soxraņajtə aššis polnomočijaez top setčəz, kьtčəz vilis vərjəm SSSR Verxovnəj Sovet oz oьrazujt SSSR Verxovnəj Sovetlis 'vil Prezidium.

Statja 54. Polnomočijaez čulaləm vəgьņ libo SSSR Verxovnəj Sovet dosročnəja ležəm slučaj dьrņi SSSR Verxovnəj Sovetlən Prezidium naznačajtə vil vьborrez ņe šorəņьk kьk mišėčša sroka polnomočijaez čulaləm lun vəršaņ libo SSSR Verxovnəj Sovetəs ležəmšaņ.

Statja 55. Vilis vərjəm SSSR Verxovnəj Sovet

koršə ožza sostaviš SSSR Verxovnej Sovet Prezidijumən ne šorənzək, kыз mišec varti vьborrez vəgьn.

Statja 56. SSSR Verxovnej Sovet kьknan palata ətlasa zašedanəno vьln obrazujtə SSSR Pravitelstvo — SSSR Narodnej Komissarrezliš Sovet.

Glava IV

11976

**SOJUZNEJ RESPUBLIKA EZLƏN
GOSUDARSTVENNEJ VLAŠT
VƏSƏƏJ ORGANNEZ**

Statja 57. Sojuznej respublikalən gosudarstvennej vlašt vьsəej organən loə Sojuznej respublikalən Verxovnej Sovet.

Statja 58. Sojuznej respublikalən Verxovnej Sovet vərjišsə respublikaiš grazdanaən srokən ɗol god kezə. Predstavitelstvo normaez suvtətčənь sojuznej respublikaez Konstitucijaezən.

Statja 59. Sojuznej respublikalən Verxovnej Sovet loə respublikalən jedinstvennej zakonodatelnej organən.

Statja 60. Sojuznej respublikaezlən Verxovnej Sovet:

- a) priɗimajtə rəspublikaiš Konstitucija da pьrtə sьə izmenenənoez SSSR Konstitucija 16 statja šerti;
- b) utverzdajtə sьə pьrəm avtonomnej respublikaezliš Konstitucijaez da opredəljtə nьliš territorija granicaez;
- c) utverzdajtə respublikaiš narodno-xozajstvennej plan da vjudzet;
- ç) polzujtə amništija da pomilovanəno pravoən grazdanaəs, kədnija suditəmmezəs Sojuznej respublika sudebnėj organnezən;

Statja 61. Sojuznej respublikalən Verxovnej Sovet vərjə Sojuznej respublika Verxovnej Sovetliš Prezidium to kьəəm sostavьn: Sojuznej Respublikalən Verxovnej

Sovet Prezidiumlən predşedatəl, sılən zamestitellez da Sojuznəj respublika Verxovnəj Sovet Prezidiumlən çlennez.

Sojuznəj respublika Verxovnəj Sovet Prezidiumlən polnomoçijaz opredelajtcənb Sojuznəj respublika Konstitucijaən.

Statja 62. Zaşedannoez çulətəm ponda Sojuznəj respublikalən Verxovnəj Sovet bərjə assis predşedatələs da sılə zamestitellezəs.

Statja 63. Sojuznəj respublikalən Verxovnəj Sovet obrazujtə Sojuznəj respublikaliş Pravitelstvo — Sojuznəj respublika Narodnəj Komissarrez Sovet.

Glava V

SOVETSKƏJ SOCIALIŞIČESKƏJ RESPUBLIKAEZ SOJUZLƏN GOSUDARSTVENNƏJ UPRAVLEŇNO ORGANNEZ

Statja 64. Sovetskəj Socialişičeskəj Respublikaez Sojuzlən gosudarstvennəj vlašť vıssəj ispolničelnəj da rasporjaditel'nəj organən loə SSSR Narodnəj Komissarrezlən Sovet.

Statja 65. SSSR Narodnəj Komissarrezlən Sovet vizə otvet SSSR Verxovnəj Sovet ožn da sь ožn otčit'vajtə.

Statja 66. SSSR Narodnəj Komissarrezlən Sovet lezə postanovleŇnoez da rasporjazeŇnoez dejstvujussəj zakonnez osnova vılən i nişə ispolneŇno ponda da proverjajtə ispolneŇnosə.

Statja 67. SSSR Narodnəj Komissarrez Sovetlən postanovleŇnoez da rasporjazeŇnoez objazatelnəjš ispolneŇnoə SSSR vıdəs territorija vılən.

Statja 68. SSSR Narodnəj Komissarrezlən Sovet:
a) objedinajtə da veşkətlə üzsə SSSR obseojuznəj da sojuzno-respublikanskəj Narodnəj Komissariatteziş

da sьlэ mэдik podvedomstvennэj xozajstvennэj da kulturnэj ucrezdennoezliь;

в) prinimajтэ meraez, medвь pyгтнь olanэ narodno-xozajstvennэj plan, gosudarstvennэj -vjudzet da kreditno-deneznэj siьtema krepitэм;

с) prinimajтэ meraez obsestvennэj porjadok obespeчитэмьн, gosudarstvoliь interessez dorjэмьн da grazdanaliь pravaez oxranajтэмьн;

с) osussestvlajтэ obsэj rukovodstvo inostrannэj gosudarstvoezkэт snosennoez oblaьtьн;

е) opredelajтэ вьд godьa kontingenttez grazdanaliь, kэдna шurэнь dejstvitelнэj vojennэj sluzba prizьvэ, veьkэтлэ stranaьн vooruzonnэj вьнnez obsэj stroitelstvoэп.

Statja 69. SSSR Narodнэj Komissarrezlэн Sovet imejtэ pravo xozajstvo da upravlenno otraьllezьн, kэдna otneшитэмаь SSSR kompetencijaэ, priostanavlivajтнь postanovlennoez da rasporjazennoez Sojuzнэj respublikaez Narodнэj Komissarrez Sovettezliь da otmenajтнь prikazzez da instrukcijaez SSSR Narodнэj Komissarrezliь.

Statja 70. SSSR Narodнэj Komissarrezlэн Sovet obrazujтэ SSSR Verxovнэj Sovetэн, sostavьн:

SSSR Narodнэj Komissarrez Sovetlэн predьsedatel;

SSSR Narodнэj Komissarrez Sovet predьsedatellэн zamestitellez;

SSSR Gosudarstvenнэj planovэj komiьssijalэн predьsedatel;

Sovetskэj kontrol Komiьssijalэн predьsedatel;

SSSR Narodнэj Komissarrez;

Zagotovkaez Komiтетlэн predьsedatel;

Iskusstvo deloez Komiтетlэн predьsedatel;

Вьссэj skola deloez Komiтетlэн predьsedatel.

Statja 71. SSSR pravitelstvo livo SSSR Narodнэj Komissar, kэдna дьнэ obratitчэм SSSR Verxovнэj So-

vetiš deputatlən zapros, ovjazanəş ƚe unazək kəzi kuim lunša srokə šetnə ustnəj livo pišmennəj otvet sootvetstvujussəj palataən.

Statja 72. SSSR Narodnəj Komissarrez veškətləň gosudarstvennəj upravlenno otrašllezən, kədna ƚəgəň SSSR kompetencijaə.

Statja 73. SSSR Narodnəj Komissarrez deġstvujussəj zakonnez, a siž-zə SSSR Narodnəj Komissarrez Sovetlən postanovlennoez da rasporjazeňnoez osnovəno vьlən da niġə ispolnenno ponda, lezəň sootvetstvujussəj Narodnəj Komissariattez kompetencija predellezən prikazez da instrukcijaez i proverġajtəň niġə ispolnitəmsə.

Statja 74. SSSR Narodnəj Komissariattez javġajtčəň livo obsesojuznəjjezən, livo sojuzno-respublikanskəjjezən.

Statja 75. Obsesojuznəj Narodnəj Komissariattez veškətləň ƚlə poručitəm gosudarstvennəj upravlenno otrašllezən SSSR vьdəs territorija vьlən livo neposredstvennəja, livo niġən naznačitəm organnez-ƚəg.

Statja 76. Sojuzno-respublikanskəj Narodnəj Komissariattez veškətləň ƚlə poručitəm gosudarstvennəj upravlenno otrašlən Sojuznəj respublikaeziš ətik niġə Narodnəj Komissariattez-ƚəg.

Statja 77. Obsesojuznəj Narodnəj Komissariattez dьnə otnošitčəň Narodnəj Komissariattez:

Ovoroňalən;

Inostrannəj deloezlən;

Vnəsnəj toġovlələn;

Ƥutej sovsenija;

Švġazlən;

Vodnəj transportlən;

Ƥazoləj Ƥromьslennostlən.

Statja 78. Sojuzno-respublikanskəj Narodnəj Komissariattez dьnə otnošitčəň Narodnəj Komissariattez:

Pissevāj promyslennostlən;
Logkāj promyslennostlən;
Lesnāj promyslennostlən;
Zemledelijalən;
Žernovāj da žyvotnovodčeskāj sovhozzezlən;
Finanssezlən;
Vnutrenņāj torgovlālən;
Vnutrenņāj deloezlən;
Jušticijalən;
Zdravooxraņeņņolən.

Glava VI

SOJUZNĀJ RESPUBLIKA EZLĒN GOSUDARSTVENNĀJ UPRAVLĒŅO ORGANNEZ

Statja 79. Sojuznāj respublikalən vāssāj ispolniteļnāj da rasporjaditelņaj gosudarstvennāj vlašt organēn javlajt-čā Sojuznāj respublikaēn Narodnāj Komissarrezlən Sovet.

Statja 80. Sojuznāj respublikalən Narodnāj Komissarrezlən Sovet otvetstvennāj Sojuznāj respublikaēn Verxovņaj Sovet ožn i sblā podotčotņaj.

Statja 81. Sojuznāj respublikaēn Narodnāj Komissarrezlən Sovet ležā postanovleņņoez da rasporjazeņņoez SSSR da Sojuznāj respublika deļstvujussāj zakonēz da SSSR Narodnāj Komissarrez Sovetlən postanovleņņoez da rasporjazeņņoez osnova vblēn da nižā olanē pirtām ponda i proverjajtā nižā ispolņajtām.

Statja 82. Sojuznāj respublikaēn Narodnāj Komissarrezlən Sovet imejtā pravo priostanavlivajtnē avtonomņaj respublikaēžn Narodnāj Komissarrez Sovettezliš postanovleņņoez da rasporjazeņņoez i otmenajtnē kraj-jeziš, oblastteziš da avtonomņaj oblastteziš uzališsez deputattezlən Sovettez ispolniteļnāj komitettezliš resenņoez da rasporjazeņņoez.

Statja 83. Sojuznėj respublikaiš Narodnėj Komissarrezlən Sovet obrazujtčə Sojuznėj respublika Verxovnėj Sovetən, sostavən:

Sojuznėj respublikaiš Narodnėj Komissarrez Sovetlən Predsedatel;

Predsedatellən zameštiteľez;

Gosudarstvennėj planovėj Komissijalən Predsedatel;
Narodnėj Komissarrez:

Pisčevėj promyslennostlən;

Logkėj promyslennostlən;

Lesnėj promyslennostlən;

Zemledelijalən;

Zernovėj da zivotnovodčeskėj sovxozzezlən;

Finanssezlən;

Vnutrennėj trgovlälən;

Vnutrennėj deloezlən;

Justicijalən;

Zdravooxraņeņolən;

Prosvessenolən;

Mestnėj promyslennostlən;

Kommunalnėj xozajstvolən;

Socialnėj ovespečenolən;

Zagotovkaez Komitetiš upolnomočennėj;

Iskusstvo deloezən upravleņolən načalnik;

Ovsesojuznėj Narodnėj Komissariattezlən upolnomočennėjjez.

Statja 84. Sojuznėj respublikaiš Narodnėj Komissarrez veškətləň gosudarstvennėj upravleņno otrasležen, kədnija rjəň Sojuznėj respublika kompetencijə.

Statja 85. SSSR-lən da Sojuznėj respublikalən zakonnez, SSSR Narodnėj Komissarrez Sovetlən da Sojuznėj respublikalən postanovleņnoez da rasporjazeņnoez, SSSR Sojuzno-respublikanskėj Narodnėj Komissariattezlən prikazzez da instrukcijaez osnovanņo vjəň

da niĵa olanə pŕtəm ponda Sojuznəj respublikaiš Narodnəj Komissarrez ležən̄ sootvetstvujussəj Narodnəj Komissariattez kompetencija predelležn̄ prikazzez da instrukcijaez.

Statja 86. Sojuznəj respublikaiš Narodnəj Komissariattez javlajtčən̄ sojuzno-respublikanskəjježən̄ libo respublikanskəjježən̄.

Statja 87. Sojuzno-respublikanskəj Narodnəj Komissariattez veškətlən̄ n̄lə poruĉitəm gosudarstvennəj upravlen̄no otrašlən̄, podĉinajtčən̄ k̄ž Sojuznəj respublikaiš Narodnəj Komissarrez Sovetlə, siž-zə i SSSR-iš sootvetstvujussəj sojuzno-respublikanskəj Narodnəj Komissariatlə.

Statja 88. Respublikanskəj Narodnəj Komissariattez veškətlən̄ n̄lə poruĉitəm gosudarstvennəj upravlen̄no otrašlən̄, podĉinajtčən̄ vešk̄ta Sojuznəj respublikaiš Narodnəj Komissarrez Sovetlə.

Glava VII

AVTONOMNƏJ SOVETSKƏJ SOCIALISTIČESKƏJ RESPUBLIKA EZB̄N GOSUDARSTVENNƏJ VLAŠTLƏN VBSŠƏJ ORGANNEZ

Statja 89. Avtonomnəj respublika gosudarstvennəj vlaš̄ v̄ssəj organən̄ javlajtčə ASSR-lən̄ Verxovnəj Sovet.

Statja 90. Avtonomnəj respublikalən̄ Verxovnəj Sovet b̄rjiššə respublika grazdanaən̄ srokən̄ n̄ol god kezə predstavitelstvo normaez šerti, kədnija ustanovitəməš Avtonomnəj respublika Konstitucijaən̄.

Statja 91. Avtonomnəj respublikalən̄ Verxovnəj Sovet javlajtčə ASSR-̄n̄ jedinstvennəj zakonodatelnəj organən̄.

Statja 92. B̄d Avtonomnəj respublika imejtə assis Konstitucija, kəda uĉit̄vajtə Avtonomnəj respublikaiš

osobennost'ez i vьdsən stroitama Sojuznəj respublika Konstitucija serti.

Statja 93. Avtonomnəj respublikais Verxovnəj Sovet vərjə Avtonomnəj respublika Verxovnəj Sovetlis prezidium da aslas Konstitucija serti obrazujtə Avtonomnəj respublika Narodnəj Komissarrezlis Sovet.

Glava VIII

GOSUDARSTVENNƏJ VLAŠTLƏN MESTNƏJ ORGANNEZ

Statja 94. Krajjezьn, oblašttezьn, avtonomnəj oblašttezьn, okruggezьn, rajonnezьn, goroddezьn, selozьn (stanicaezьn, derevņaezьn, xutorrezьn, kislakkezьn, aullezьn) gosudarstvennəj vlašt organnezən javlajtčənь uzališsez deputattezlən Sovettez.

Statja 95. Krajevəjjez, oblastnəjjez, avtonomnəj oblaštteziš, okruznəjjez, rajonnəjjez, gorodskəjjez, selškəjjez (stanicaeziš, derevņaeziš, xutorreziš, kislakkeziš, aulleziš) uzališsez deputattezlən Sovettez vərjišsənь sь serti, mьm-dəəš uzališsez krajьn, oblaštьn, avtonomnəj oblaštьn, okrugьn, rajonьn, gorodьn, seloьn, srokən kьk'god kezə.

Statja 96. Uzališsez deputattez Sovettezə predstavitelstvo normaez opredelajtčənь Sojuznəj respublikaez Konstitucijaezən.

Statja 97. Uzališsez deputattezlən Sovettez veškət-lənь nьlə podčionnəj upravlenno organnez dejatelnoštən, ovespečivajtənь gosudarstvennəj porjadok ohrana, zakonnez da grazdanališ pravo ohrana sobludajtəm, osus-sestvlajtənь mestnəj xozajstvennəj da kulturnəj stroitel-stvo, ustanavlivajtənь mestnəj vjudzet.

Statja 98. Uzališsez deputattezlən Sovettez prinimajtənь resenņoez da sətənь rasporjazenņoez nija pravaez predeliezn, kədnija sətəməš nьlə SSSR da Sojuznəj respublika zakonnezən.

Statja 99. Krajevaj, oblastnaj, avtonomnaj oblastez, okruznaj, rajonnaj da gorodskaj uzališsez deputattez Sovettezlən ispolnitelnej da rasporjaditelnej organnezən javlajtčənʹ nʹən bərjəm ispolnitelnej komitettez, sostavʹn: predšedatel, sʹlən zameštiteľez da člennez.

Statja 100. Нєзьыт pošelennoezis uzališsez deputattezlən šelskəj Sovettezʹn ispolnitelnej da rasporjaditelnej organnezən, Sojuznaj respublikaez Konstitucija šerti, javlajtčənʹ nʹən bərjəm predšedatellez da sʹlən zameštiteľez.

Statja 101. Uzališsez deputattez Sovettezlən ispolnitelnej organnez veškʹta podotčotnejəš kbz uzališsez deputattez Sovetlə, kədija nijə bərjis, siz i uzališsez deputattezlən vʹlʹnʹzʹk sulališ Sovetiš ispolnitelnej organlə.

Glava IX

SUD DA PROKURATURA

Statja 102. SSSR-ʹn pravosuđije osussestvlajtčə SSSR Verxovnaj Sudən, sojuznaj respublikaezis Verxovnaj Suddezən, krajevaj da oblastnaj suddezən, avtonomnaj respublikaezis da avtonomnaj oblasttezis suddezən, SSSR specialnej suddezən, kədnija sozdavajtčənʹ SSSR Verxovnaj Sovet opredelenno šerti, narodnaj suddezən.

Statja 103. Bʹdəs suddezʹn deloet vizətəm osussestvlajtčə narodnaj zašedatellez dʹrni, slučajjezša, kədnija natođil predsmotrennejəš zakonən.

Statja 104. SSSR Verxovnaj Sud javlajtčə vʹssəj suđebnaj organən. SSSR Verxovnaj Sud vʹlə puktisšə SSSR da Sojuznaj respublikaez bʹdəs suđebnaj organezlən dejatelnost šərn nadzor.

Statja 105. SSSR Verxovnaj Sud da SSSR specialnej suddez bərjiššənʹ SSSR Verxovnaj Sovetən srokan vit god kezə.

Statja 106. Sojuznəj respublikaeziş Verxovnəj Suddez vərjişşənb sojuznəj respublikaez Verxovnəj Sovettezən strokən vit god kezə.

Statja 107. Avtonomnəj respublikaezlən Verxovnəj Suddez vərjişşənb avtonomnəj respublikaez Verxovnəj Sovettezən srokən vit god kezə.

Statja 108. Krajevəj da oblastnəj suddez, avtonomnəj oblastteziş suddez vərjişşənb krajevəj libo uzalişsez deputattezlən oblastnəj Sovettezən libo avtonomnəj oblastteziş uzalişsez deputattez Sovettezən srokən vit god kezə.

Statja 109. Narodnəj suddez vərjişşənb rajoniş grazdanaən vşeovsəj, prjaməj da ravnəj izbiratelnəj pravo osnova vьььь tajnəj golosovaņņoən—srokən kuim god kezə.

Statja 110. Sudoproizvodstvo nuətşə sojuznəj libo avtonomnəj respublika libo avtonomnəj oblast kьv vьььь, нь ponda, kədnija ozə tədə etə kьvsə, perevodčik-pьr delo materiallezən vьdsən tədsəşəm, a sizzə sudvьььь rodnəj kьv vьььь vaitnь pravo ovespeçitəmən.

Statja 111. SSSR vьdəs suddezьn deloz razvirajtəmbьs otkrьtəj, siz kьz zakonən abu vižətəmaş iskluçeņņoez, obvinajeməjlə zassita vьlə pravaez ovespeçitəmən.

Statja 112. Suddae nezavişiməjəş i podçinajtçənb toko zakonlə.

Statja 113. Vьdəs narodnəj Komissariattezən da nьlə podvedomstvennəj uçrezdeņņoezən, ətmoza kьz torja dolznostnəj licoezən, a siz-zə SSSR-iş grazdanaən zakon toçnəja ispolnajtəm şəryn vьssəj nadzor puktışşə SSSR Prokuror vьlə.

Statja 114. SSSR Prokuror naznaçajtçə SSSR Verxovnəj Sovetən srokən şizim god kezə.

Statja 115. Respublikanskəj, krajevəj, oblastnəj prokurorrez, a siz-zə avtonomnəj respublikaezə da avtonomnəj oblašttezə prokurorrez naznačajtčənʹ SSSR Prokurorən srokən vit god kezə.

Statja 116. Rajonnəj prokurorrez naznačajtčənʹ sojuznəj respublikaez prokurorrezən SSSR Prokurorən utverditəmən srokən vit god kezə.

Statja 117. Prokuratura organnez osusčestvlajtənʹ aššinʹs funkcijaez nezavišiməja kčəəm vʹ ez vəv mestnəj organnezšən, podčinajtčənʹ toko SSSR Prokurorlə.

Glava X

GRAZDANALƏN OSNOVNƏJ PRAVAEZ DA OBJAZANNOŠTTEZ

Statja 118. SSSR-iš grazdana imejtənʹ iz vʹlə pravo—pravo garantirovannəj iz polučitəm vʹlə nʹliš izsə sʹ količestvo da kačestvo šərti vestəmən.

Uz vʹlə pravo obespečivajtčə narodnəj xozajstvo socialističeskəj organizacijaən, sovetskəj obsestvolən proizvoditəlnəj vʹvinez ņeuklonnəja vʹdməmən, xozajstvennəj krizissez otsutstvijaən da bezrabočica likvidacijaən.

Statja 119. SSSR-iš grazdana imejtənʹ soččišəm vʹlə pravo.

Soččišəm vʹlə pravo obespečivajtčə rabočəjjez unazʹkʹs ponda 7 časəz uzalan lun zendətəmən, rabočəjjezlə da sluzassəjjezlə vʹd godša otpuskeez suvtətəmən zarabotnəj plata soxranitəmən, uzališsezəs obsluzivaŋno ponda una sanatorijaez, soččišan kerkuez, klubbez predostavitəmən.

Statja 120. SSSR-iš grazdana imejtənʹ pravo materialnəj obespečeŋno vʹlə pəriš kosta, a siz-zə—sogaləm da trudosposobnošt əstəm dʹrni.

Eta pravovs obespečivajtčə rabočasjezəs da sluzas-sajjezəs gosudarstvo sčot vьln socialnəj straxovaņno, besplatnəj medicinskəj otsət otəna paškətəmən, uzališ-šezlə polzujtčəmə ota šeť kurorttez predostavitəmən.

Statja 121. SSSR-iš grazdana imejtənь obrazovaņno vьlə pravo.

Eta pravovs obespečivajtčə vševse-objazatel'nəj na-čal'nəj obrazovaņnoən, obrazovaņno besplatnoštən, sь-ьn vьssəj obrazovaņnoən, vьssəj skolaezьn unazьk ve-lətčiššezlə gosudarstvennəj stipendijaez sištəmaən, skolaezьn rodnəj kьv vьln velətəmən, zavoddezьn, sovhoz-zezьn, masino-traktornəj stancijaezьn da kolhozzezьn uzališšezəs besplatnəj proizvodstvennəj, texničeskəj da agronomičeskəj velətəm organizujtəmən.

Statja 122. SSSR-iš iņkalə predostavljajtčənь mu-zikkət ətkod pravaez xozajstvennəj, gosudarstvennəj, kulturnəj da obsestvenno-političeskəj olan vьdəs oblašttezьn.

Iņkaezliš enə pravaezsə olanə pьrtnь požəms obespečivajtčə iņkalə muzikkət ətkod pravaez predostavitəmən iz vьlə, iz vestəm vьlə, soččišəm vьlə, socialnəj straxovaņno da obrazovaņno vьlə, mam da ka-ga interesez gosudarstvennəj oxranaən, iņkalə šəktəm dьrņi soderzaņno soxraņitəm otpuskkez šetəmən, ro-dil'nəj kerkuez, čeləd jašliez da saddez otəna predosta-vitəmən.

Statja 123. SSSR-iš grazdanalən ravnopravije, nь nacionalnoštšan da rasasən zavišittəg, vьdəs xozajstvennəj, gosudarstvennəj, kulturnəj da obsestvenno-političeskəj olan oblašttezьn loə nepreloznəj zakonən.

Kьeəm vь ez vəv veškьt libo kosvennəj pravaez ograničəno libo, mədnoz, grazdanalə nь rasovəj libo nacionalnəj prinadleznoštšan zavišimoštьn veškьt libo kosvennəj preimussestvoez ustanovitəm, siž zə kьž i rasovəj libo nacionalnəj isklučitel'nošt, libo nenavišt i

превезеңно ыдкод проповед—карайтчэнь законэн.

Statja 124. Grazdana sajn sovešt svoboda ovespeçitan mogьн SSSR-ьн viçku jansətəma gosudarstvo dьniš da skola jansətəma viçkušan. Religioznəj kulttez nuətan svoboda da aňtireligioznəj propaganda svoboda priznavajtçə ыdəs grazdana sajn.

Statja 125. Uzališsezlən iňteressez šərti da socialističeskəj stroj jonmətan mogьн SSSR-iš grazdanalə garantirujtçə:

- a) kьv svoboda,
- b) peçat svoboda,
- c) sobraňnoez da miťinggez svoboda,
- ç) uličaezət sestvijaez da demonstracijaez svoboda.

Grazdanalən ena pravaez ovespeçivajtçəнь uzališsezlə da нь organizacijaezlə tipografijaez, bumaga zapassez, obsestvennəj zdanňoez, uličaez, švjaz sredstvaez da mədik materialnəj uslovijaez šetəmən, kədna koləнь niyə osussestvitəm ponda.

Statja 126. Uzališsezlən iňteressez šərti da narodnəj massaezliš organizacionnəj samodejatəlnošt da poliťiceskəj aktivnošt paškətəm mogьн, SSSR-iš grazdanalə šetçə pravo ətuvtçəнь obsestvennəj organizacijaez: professionalnəj sojuzzezə, kooperativnəj objedinənoezə, molodož organizacijaezə, sportivnəj da ovoronnəj organizacijaezə, kulturnəj, texničeskəj da naučnəj obsestvoezə, a aktivnəjzьk da soznatəlnejzьk grazdana raboçəj klass rjaddeziš da uzališsezlən mədik slojjeziš ətuvtçəнь SSSR komunističeskəj partijaə, kəda javlajtçə uzališsezlən peredovəj otrjadən socialističeskəj stroj razvitija da krepitəm ponda pessəmьн, kəda predstavljətə rukovodassəj jadro ыdəs uzališsez organizacijaezьн, kьž obsestvennəjjezьн siž i gosudarstvennəjjezьн.

Statja 127. SSSR-iš grazdanalə ovespeçivajtçə liçnošt dьnə neprikosnovennost. Nekin oz vermь lonь arestuj-

tām sūtāg, avu-kā eta vīlā sudlān postanovlennō libo prokurorlān sankcija.

Statja 128. Grazdana olan kerkuez dīnā neprikosnovennost da perepiskaņ tajna oxraņajtčāņ zakonān.

Statja 129. SSSR predostavlajtē ubezisso pravo inostrannāj grazdanalē, kādna presledujtčāņ uzališsezlis interessez dorjām ponda, libo naučnāj dejatelnošt ponda, libo nacionalno-osvoboditelnej pessām ponda.

Statja 130. SSSR-iš vīd grazdanin objazan sobludajtnē Sovetskāj Socialističeskāj Respublikaez Sojuzliš Konstitucija, tīrtņ zakonnez, sobludajtnē izīn disciplina, čestnāja otnošitčēņ obsestvennej dolg dīnā, uvazajtnē socialističeskāj obsezitije praviloez.

Statja 131. SSSR-iš vīd grazdanin objazan beregitņ da krepitņ obsestvennej, socialističeskāj sobstvennošt, kēz sovetskāj strojlīš svjassennēj da neprikosnovennēj osnova, kēz rodinalīš bogatstvo da mogussestvo istočņik, kēz vīdās uzališsezlān kulturnēj da zazytočnej olanlīš istočņik.

Nija morttez, kādna pokusajtčāņ obsestvennej socialističeskāj sobstvennošt vīlē, javlajtčāņ narodlān vraggezān.

Statja 132. Všeobšēj voinskāj povinnost loā zakonān. Ravoče-Kreščanskāj Krasnej Armijaņ voinskāj sluzba loā SSSR-iš grazdana ponda počotnej objazannoštān.

Statja 133. Očečestvo dorjām em svjassennēj dolg SSSR-iš vīd grazdaninlān. Rodinalē izmena: prišaga narusitām, vraglānē vuzām, gosudarstvennej vīnlē usserē vajētām, inostrannēj gosudarstvoez polzāē spionaz — karajtčāņ zakon vīdāsa strogoštān, kēz medšākēt zlodejāņņo.

Glava XI

IZBIRATELŅĀJ ŠIŠTEMA

Statja 134. Deputattezēs vārijāmēs uzališsezlān deputattez vīdās Sovettezē: SSSR Verhovnej Sovetē,

Sojuznəj respublikaeziš Verxovnəj Sovettezə, uzališsez deputattezlən krajevəj da oblastnəj Sovettezə, avtonomnəj respublikaeziš Verxovnəj Sovettezə, uzališsez deputattezlən avtonomnəj oblaštteziš sovettezə, okruznəj, rajonnəj, gorodskəj da šelskəj (stanicaez, derevnaez, xutorrez, kislakkez, aullez) uzališsez deputattezlən Sovettezə,— izbiratellezən keršənʹ všeovsəj, ravnəj da prjaməj izbiratelnəj pravo osnova vʹlyn tajnəj golosovanʹnoən.

Statja 135. Deputattezəs vərjəmmez loənʹ všeovsəjəš: SSSR-iš vʹdəs grazdana, kədnalə vərjəmmez godə tʹrə 18 god, imejtənʹ pravo učasťvujtʹnʹ deputattez vərjəmnʹ da lonʹ vərjəməš. Ozə učasťvujtə vərjəmnʹ toko umalisonnəjjez i nija, kədnija suditəməš sudən vərjan pravaeziš lisitəmən.

Statja 136. Deputattezəs vərjəmmez loənʹ ravnəjəš: vʹd grazdanin imejtə pravo vərjənʹ da lonʹ vərjəmən ņezavišiməja rasovəj da nacionalnəj prinadležnoššan, veroispovedanʹnošan, obrazovatelʹnəj cenzšan, ošedloššan, socialnəj proisxozdenʹnošan, imussestvennəj položenʹnošan da čulaləm dejatʹnoššan.

Statja 137. Inkaez polzujtčənʹ pravoən vərjənʹ i lonʹ vərjəmən ətmoza muzikkezkət.

Statja 138. Grazdana, kədna Krasnəj Armija rjaddezʹn, polzujtčənʹ pravoən vərjənʹ i lonʹ vərjəmmezən vʹd grazdaninkət ətmoza.

Statja 139. Deputattezəs vərjəmmez loənʹ prjaməjəš: uzališsez deputattezlən vʹdəs Sovettezə vərjəmmez, uzališsez deputattezlən šelskəj da gorodskəj Sovetšan SSSR Verxovnəj Sovetəz, keršənʹ neposredstvennəja grazdanaən prjaməj vʹborrezən.

Statja 140. Deputattezəs vərjəm kosta golosovanʹno loə tajnəj.

Statja 141. Vərjəm kosta kandidattez vʹstavljajtčənʹ izbiratelnəj okruggezʹn.

Kandidatvez vastavljatan pravo obespečivajtča obsestvenaj organizacijezan da uzališsezlan obsestvoezan: kommunističeskaj partijnej organizacijezan, profesionalnej sojuzvezan, kooperativvezan, molođoz organizacijezan, kulturnej obsestvoezan.

Statja 142. Vьd deputat vьjazan otčitьvajtčьnь aslas uzьn da uzališsez deputattezlan Sovet uzьn izbiratellez ožьn i vermas lonь otovannaj luvaj kada unazьk izbiratellez reseņņoan zakonan ustanovitam porjadok šarti.

Glava XII

Перевірено 1948

GERB, FLAG, STOЉICA

Statja 143. Sovetskaj Socialističeskaj Respublikaez Sojuzlan gosudarstvennej gerv loə čarlaiš da molotiš mu sar vьln, kada izobrazitam sonđi jugərrezьn da kьeavtam serpezan, sojuznej respublikaezis kьvvez vьln gizamən: „Proletarijjez vьd mu vьliš, etuvtča!“ Gerv vevdərьn em vit peļasa zvezda.

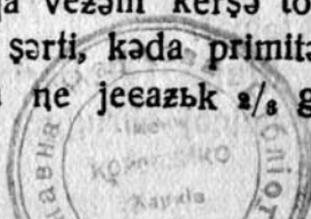
Statja 144. Sovetskaj Socialističeskaj Respublikaez Sojuzlan gosudarstvennej flag loə gərd polotnišsoiš, vevdəriš peļasьn oropladoras zolotaj čarla da molotok izobrazitamən da nь vevdərьn vit peļasa zvezda, kada kьeavtama zolotaj kajmaən. Paškьtals kuza dьnas otnošitča kьž 1 : 2.

Statja 145. Sovetskaj Socialističeskaj Respublikaez Sojuzlan stolicaən javljajtča gorod MOSKVA.

Glava XIII

KONSTITUCIJA VEŽAN PORJADOK

Statja 146. SSSR Konstitucija vezam keršə toko SSSR Verhovnej Sovet reseņņo šarti, kada primitam kaznej sь palataezis volsinstvoən ne jeeazьk s/s gollossežan.

492967

Цена 15 коп.

002